

Wriemelstad

Monique Van Vlemmeren en Johan Gillis

Het Ecologisch Natuurcentrum 'De Bosrand' wil op zijn domein de leerlingen (en volwassenen) laten kennismaken met de veelzijdigheid van de natuur. We opteren hierbij voor de veldbiologische en proefondervindelijke methode. Daarom werd het domein opgesplitst in twee delen: een didactisch gedeelte waarin de bezoekers reeds vanaf het oprichten van het centrum een aantal proeven konden doen en een natuurtuin die eerst een bepaalde ontwikkelingsperiode werd gegund vooraleer ingeschakeld te worden in het didactisch programma. Nu deze tuin reeds een bepaald niveau (differentiatie, soortenrijkdom,...) heeft bereikt wordt hij stilaan in de projecten opgenomen. Het is echter gebleken dat niet alle onderdelen in de natuur en de ecologie in deze tuin aan bod konden komen. Vooral de studie van de kleine ongewervelde en gewervelde dieren gaf met jonge leerlingen nogal wat problemen. De grootste moeilijkheid was dat de leerlingen moeilijk de dieren konden opsporen en vinden in onze tuin. Ze hadden de attitude van het zoeken van deze dieren in die voor hen 'immense' tuin nog niet onder de knie. Hierbij werd eveneens toch nog aanzienlijke schade veroorzaakt aan de zich ontwikkelende flora en fauna.

We hebben daarom besloten om een klein gedeelte van de instructietuin, die weinig gebruikt werd, om te vormen tot een stuk waar deze dieren, die de kinderen wel angst inboezemen maar hen toch ook erg aanspreken, gemakkelijk terug te vinden zouden zijn en waar men ze naar hartelust kan bestu-

deren, zonder de tuin te veel schade te berokkenen en de andere groepen die op hetzelfde moment een bezoek brengen en een ander onderwerp hebben gekozen, te storen.

We hebben daarom een deel van de tuin omgevormd tot "Wriemelstad". Deze naam werd met opzet gekozen omdat een stad gebouwd wordt door mensen. Dit stukje tuin is eveneens gebouwd door mensen. Er werden een aantal biotopen (de huizen) voor deze kleine vooral ongewervelde dieren gecreëerd. Dit wordt eveneens duidelijk aan de leerlingen verteld, om hen toch het verschil met de natuurlijke biotopen (die ze later in het project zullen bekijken en bestuderen) duidelijk te maken, ook om hen eveneens te laten ontdekken dat vooral de levensomstandigheden van deze diertjes gelijkaardig moeten zijn ongeacht de plaats waar ze verblijven.

Om alles voor de jongere kinderen aanschouwelijker te maken en om zich beter te kunnen oriënteren werd aan elk biotoop een naam gegeven. Zo hebben we het 'Webhotel' waar ze spinnen kunnen aantreffen, 'Hotel Zoem Zoem' is de hommelmast, in de 'Houtfabriek'

kunnen ze allerlei hout-'verwerken' organismen vinden, de 'Oorburcht' herbergt de oormormen, in het 'Verdronken Land' huizen kikkers, padden en salamanders, het 'Pannenhuis' is voornamelijk de pleisterplaats voor de pissebedden en in de 'Woonboot' voelen de waterdierjes zich thuis en kunnen ze gemakkelijk en zonder gevaar door de kinderen bestudeerd worden, enz. De weersomstandigheden kunnen bekeken worden in het 'KMIW' (Koninklijk Meteorologisch Instituut van Wriemelstad).

Om de diertjes binnen de 'stadsmuren' te houden zijn er buiten enkele reusachtige waarschuwingstekens opgesteld; een enorme vliegenmepper van 3 meter, een reuzemuizenval en een gigantische spuitbus gevuld met milieuvriendelijke producten en ozonvriendelijk drijfgas (zo krijgen de leerlingen ook de eerste noties betreffende een eventuele milieuvriendelijke bestrijding van deze diertjes, waarop in het tweede deel van het bezoek wordt gewezen).

Bij het binnenkomen in deze stad door de 'Stadspoort' krijgen de bezoekers reeds een idee van de mogelijke bewoners aan de hand van enkele ludieke

tekeningen van deze kleine diertjes. Ze kunnen echter de stad niet zomaar betreden, maar moeten voor hun bezoek tol betalen. Ze doen dit met het door hen meegebrachte GFT (Groente-, Fruit- en Tuin-) afval af te geven aan de 'Kassa' waarna dit afval naar het restaurant 'De Lekkerbek' (de composthoop) gaat. Dit is dan ook voornamelijk de verblijf-

De stadspoort van "Wriemelstad" vlak voor de opening foto: M. Van Vlemmeren

plaats van de regenwormen. Hier worden ze zich bewust van de noodzaak om bepaalde afvalproducten te recyclen en zien ze er de voordelen van.

Eens de betalingsformaliteiten voldaan kunnen ze in het 'Stadhuis' waar o.a. de burgemeester van "Wriemelstad", het lieveheersbeestje, verblijft, hun onderzoeksspullen (potloupes, potjes, netjes, schopjes, etc. ...) ophalen.

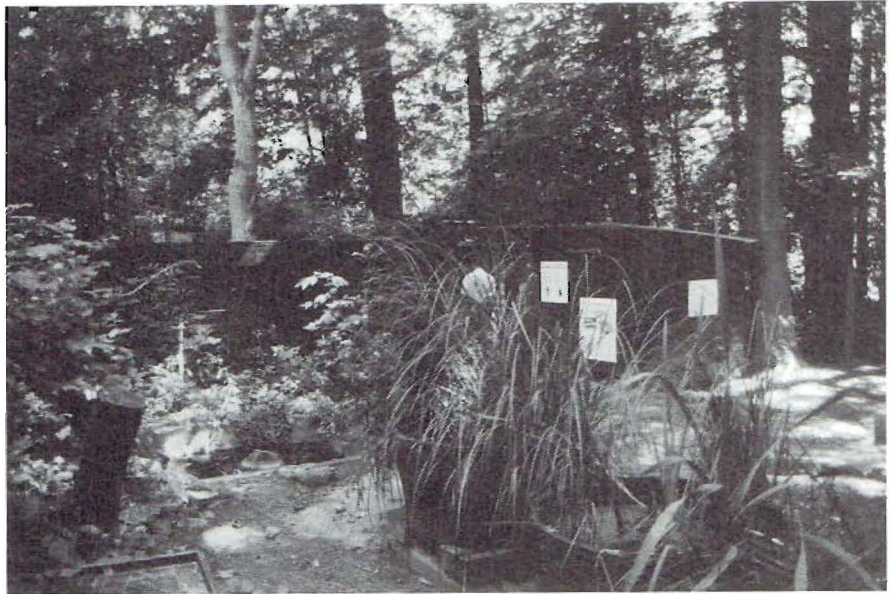
Na een korte rondleiding onder begeleiding krijgen de leerlingen elk een diertje toegewezen dat ze moeten zoeken in de verschillende aangelegde biotopen en waarvan ze aan de hand van een door hen zelf te maken paspoort de voornaamste kenmerken moeten opzoeken op de informatieve panelen die her en der in "Wriemelstad" zijn aangebracht. Na afloop stellen ze zichzelf, aan de hand van een vraag-en-antwoordspelletje, als diertje voor aan de rest van de groep.

Door een bezoek aan "Wriemelstad" kunnen de leerlingen, zonder gevaar en zonder aanzienlijke schade aan te richten, de kleine diertjes leren kennen en ze bestuderen, en leggen ze reeds een verband met de noden van deze dieren in de natuur. Door er afzonderlijk of in kleine groepjes mee bezig te zijn krijgen ze respect voor deze diertjes (die ze anders de poten zouden uittrekken), omdat ze hun rol in het ecosysteem beter begrijpen, en verdwijnt voor heel veel kinderen ook de angst voor het ongekende.

In "Wriemelstad" wordt de basis gelegd voor een aantal noodzakelijke begrippen betreffende de levenswijze, uitzicht, ... van deze dieren.

Als de kinderen in het tweede gedeelte van het project de kleine ongewervelden gaan zoeken in de natuur (hetzij in de natuurtuin, hetzij in het aanpalende Aelmoeseneiebos) weten ze reeds in welke biotopen ze moeten zoeken; ze zoeken gericht. Ze kennen eveneens reeds een aantal basiskennmerken van de verschillende groepen en kunnen daardoor de te gebruiken determinatietabellen beter hanteren en begrijpen.

In het derde gedeelte van het project worden deze kleine diertjes binnen in huis belicht. Door het bezoek aan "Wriemelstad" begrijpen de leerlingen veel gemakkelijker waarom we in onze huizen ook zoveel kleine diertjes kunnen vinden. Ze hebben reeds de

Op bezoek in "Wriemelstad", zomer 1998

foto: Willy Leufgen

verschillende noden van deze diertjes leren kennen en kunnen zich reeds een beeld vormen van hun biotoop en hun niche in het ecosysteem.

Bij de aanleg van "Wriemelstad" werd er vooral opgelet om zoveel mogelijk natuurlijke materialen te gebruiken. Niet alleen past dit veel meer in de natuurlijke omgeving van 'De Bosrand', maar vormt dit een betere aansluiting bij de natuurlijke milieus van de diertjes. Er werd ook gezocht naar een manier om de kinderen vrij te laten werken. Daarom werd dit stukje tuin door groen afgeschermd van de rest van de tuin. Dit beperkt het ongeoriënteerd rondtoeren van de kinderen. De nieuwsgierigheid wordt wel aangewakkerd; "Wat bevindt er zich achter dat groene scherm?" Om het ongecontroleerd werken van de kinderen tegen te gaan werden de verschillende biotopen aangelegd langs een gesloten circuit: een pad (kring) dat maar in één richting mag gevolgd worden. De veiligheid van de kinderen bij de waterpartijen werd opgelost door grote tonnen te gebruiken opgesteld op borsthoogte. Door de beperkte oppervlakte voelen de kinderen (en dan vooral de stadskinderen) zich niet zo verloren, zijn ze minder afgeleid en werken ze gemotiveerder en geconcentreerder. De biotopen werden zodanig aangelegd dat er slechts enkele diersoorten in voorkomen. De diertjes werden niet uitgezet maar zijn er zelf ingekomen. Ze zijn zeer gemakkelijk bereikbaar,

niet te groot en door kinderen te doorzoeken. Een probleem is de voortdurende verstoring van bepaalde milieus zoals het 'Pannenhuis' en de 'Keikant'. Toekomstgericht willen we er rekening mee houden om enkele parallelle biotopen te maken die dan afwisselend door de kinderen kunnen onderzocht worden. Ook liggen bepaalde biotopen door het groeien van het groenscherm nu minder in de zon dan voordien wat op het voorkomen van soorten zijn weerslag heeft.

"Wriemelstad" biedt de mogelijkheid om aan jongere kinderen op een aangename en speelse manier de enorme soortenrijkdom van de vele ongewervelden te laten beleven en te leren kennen. Ze zijn er door gefascineerd! □

Monique Van Vlemmeren en Johan Gillis zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en educatie in Ecologisch Natuurcentrum 'De Bosrand' in Gontrode (bij Gent).

Adres:
Potaardestraat 20
9090 Melle-Gontrode.
Tel: 09-2523295
